

2

Nais- ja miesehdokkaiden verkostoiltaan saama tuki

Josefina Sipinen, Åsa von Schoultz & Elina Kestilä-Kekkonen

Johdanto

Mitä eduskuntavaaliehdokkaaksi asettuminen vaatii? Entä mitä valituksi tulemiseen tarvitaan? Ehdokkaiden henkilökohtaiset resurssit ovat vaalimenestyksen kannalta keskeisiä, mutta vaalityö ei missään nimessä ole yksilösuoritus. Sosiaaliset verkostot vaikuttavat jo siihen, kuka ylipäättään päätyy ehdokkaaksi, ja ne myös kannattelevat ehdokasta läpi kampanjan. Verkostot tarjoavat ehdokkaille politiikassa tarvittavia resursseja, kuten kampanjarahoitusta ja tietoa vaaliprosessista. Lisäksi ne tarjoavat myös psykologista kannustusta, joka vahvistaa ehdokkaan uskoa omasta kyvystään tehdä onnistunutta kampanjaa ja kenties tulla valituksi eduskuntaan (Lawless & Fox, 2010, s. 89–111; Sipinen, 2021, s. 59–63.)

Tässä luvussa tarkastelemme vuoden 2023 eduskuntavaalien ehdokkaiden puolueeltaan ja omalta lähipiiriltään saamaa kannustusta. Erityisenä mielenkiinnon kohteena on ehdokkaiden sukupuoli, sillä tutkimukset ovat osoittaneet sukupuolten välillä olevan eroja siinä, miten naiset ja miehet hyödyntävät sosiaalisia verkostojaan. Naisilla on usein tiiviimpiä henkilökohtaisia verkostoja, jotka tarjoavat emotionaalista tukea ja rohkaisua, kun taas miesten sosiaaliset verkostot ovat laajempia ja institutionaalisesti keskittyneempiä (Putnam, 2000, s. 94–95).

Tämä ero voi vaikuttaa siihen, miten miehet ja naiset kokevat omat mahdollisuutensa poliittisessa kilpailussa ja miten he saavat tukea ehdolle asettumiseen ja kampanjointiin. Verkostojen ja kannustuksen vaikutus voi olla erityisen merkityksellistä naisehdokkaille siksi, että naiset ovat perinteisesti olleet aliedustettuja politiikassa ja siten tietoisia tiellään olevista sukupuoleen liittyvistä esteistä, kuten sukupuolistereotyypioista, sukupuoleen liittyvästä häirinnästä ja miesten ehdoilla rakennetusta työskentelykulttuurista, joka ei huomioi esimerkiksi usein naisille kasautuvia kodin, lasten ja vanhustenhoitoon liittyviä vastuita (Carroll & Sanbonmatsu, 2013; Lawless & Fox, 2010; Thomas & Bittner, 2017). Naisten ohella verkostoilta saatu tuki voi olla merkittävää nuorille ehdokkaille, jotka usein lähtevät vaaleihin altavastaajina oman poliittisen uransa ollessa vasta rakentumassa.

Luvun empiirinen analyysi pohjautuu *Eduskuntavaaliehdokkaat 2023* -kyselytutkimusaineistoon, joka on kuvattu tarkemmin johdantoluvussa.

Verkostojen merkitys ehdolle asettumisessa

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa kannustimia lähteä mukaan politiikkaan on avattu niin kutsutulla *CLEAR*-viitekehyksellä (Lowndes et al., 2006). Kansalaiset lähtevät politiikkaan, mikäli he kokevat sen mahdolliseksi (*Can*), heillä on siihen omaa tahtoa (*Like to*), se tehdään heille mahdolliseksi ja sitä tuetaan (*Enabled to*), heitä kysytään suoraan mukaan (*Asked to*) ja he kokevat järjestelmän responsiiviseksi (*Responsive*).

Se, että kansalainen kokee ehdokkuuden mahdolliseksi, vaatii sekä henkilökohtaisia resursseja että itseluottamusta toimia yhteisten asioiden hyväksi. Kansalaiset, joilla on enemmän poliittista tietämystä ja jotka kokevat kykenevänsä vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon, ovat yleensä poliittisesti aktiivisempia (Delli Carpini & Keeter, 1996; Condon & Holleque, 2013; Oser et al., 2022). Uskoa omiin kykyihin osallistua politiikkaan kutsutaan sisäiseksi kansalaispätevyudeksi. Vaikka sisäinen kansalaispätevyys on merkittävää kaikelle osallistumiselle, sen voidaan katsoa olevan erityisen tärkeää silloin, kun osallistuminen vaatii erityisiä ponnisteluja, kuten ehdokkaaksi asettuessa (Wolak, 2020).

Mahdollistaminen tarkoittaa taustavoimia, kuten verkostoja, ryhmiä ja organisaatioita, jotka kannustavat osallistumaan (Lowndes et al., 2006). Ellei tällaista tukea ole, yksilön osallistuminen nojaa lähes yksinomaan hänen henkilökohtaiseen motivaatioonsa, jolloin kynnys asettua ehdolle kasvaa. Verkostojen merkitys ehdokkuuden tukemisessa palautuu sosiaalisen pääoman käsitteeseen, joka viittaa ajatukseen siitä, että ihmisten väliset suhteet tuottavat sekä taloudellista että ei-taloudellista hyvää (Putnam, 2000).

Sosiaalisilla verkostoilla onkin todennäköisesti henkilökohtaisia resursseja suurempi merkitys poliittiselle osallistumiselle. Ensinnäkin säännöllinen vuorovaikutus poliittisesti aktiivisten ihmisten kanssa kannustaa yksilöä osallistumaan politiikkaan, koska tällaiset verkoston jäsenet – olivatpa kyseessä ystävät, perhe tai

työtoverit – antavat esimerkkiä ja välittävät arvoja ja asenteita, jotka lisäävät yksilön motivaatiota osallistua (Lake & Huckfeldt, 1998). Poliittisesti suuntautuneet verkoston jäsenet ovat myös valmiita suostuttelemaan muita verkostonsa jäseniä osallistumaan (Brady et al., 1999), minkä vuoksi pääsy puolueiden rekrytointiverkostoihin on tärkeää. Sosiaaliset siteet mahdollistavat tiedonkulun (Lin, 2001, s. 20) ja voivat siten tehdä puolueen ja sen jäsenet tietoisiksi muuten katveeseen jäävän yksilön pyrkimyksistä ja potentiaalista ehdokkaaksi.

Lisäksi sosiaalisia verkostoja voidaan pitää "sosiaalisina referensseinä" (Lin, 2001, s. 20). Näin ollen henkilö, jolla on laajat verkostot puolueen potentiaalisten äänestäjien keskuudessa, nähdään todennäköisesti arvokkaana lisänä puolueen ehdokaslistalle, koska hänen odotetaan pystyvän hankkimaan ääniä puolueelle. Siten sosiaaliset verkostot, jotka edistävät yksilön tunnettuutta, muuttuvat "symboliseksi pääomaksi" (Bourdieu, 1986), tehden yksilön näkyväksi myös puolueiden ja äänestäjien silmissä. Sosiaaliset verkostot toimivat myös laajennettuna resurssivarastona, josta yksilö voi ammentaa kampanjarahoitusta, poliittisia neuvoja, henkistä tukea ja käytännön apua kampanjan järjestämisessä (Sipinen, 2021).

Sukupuolittunut sosiaalinen pääoma

Lähes kaikkien ehdokkaiden voidaan katsoa tarvitsevan tukiverkostoja ehdolle asetumiseen ja menestyksekkään vaalikampanjan toteuttamiseen. Tutkimus on osoittanut kannustavien verkostojen olevan kuitenkin erityisen tärkeitä naisille, jotka ovat perinteisesti olleet aliedustettuja politiikassa ja siten tietoisia sukupuoleensa liittyvistä esteistä (Carroll & Sanbonmatsu, 2013; Lawless & Fox, 2010).

Suurin osa tutkimuksesta, joka tarkastelee sukupuolieroja poliittisessa edustuksessa, keskittyy Yhdysvaltoihin, missä naisten osuus päätöksentekijöistä on selvästi pienempi kuin Suomessa. Yksi keskeinen yhdysvaltalaisessa tutkimuskirjallisuudessa esille nostettu syy naisten aliedustukselle liittyy enemmistövaalitapaan ja yhden edustajan vaalipiireihin, jotka tekevät istuvan edustajan haastamisen vaaleissa vaikeaksi. Siten naisten aliedustus politiikassa palautuu järjestelmän polkuriippuvuuteen: koska aiemmin edustajiksi valituista suurin osa on ollut miehiä, heillä on vaaleissa etulyöntiasema (Carroll & Sanbonmatsu, 2013; Rhode, 2017, s. 38).

Suomessa on kuitenkin käytössä suhteellinen vaalitapa, joka on selvästi suosiollisempi naisten valintamahdollisuuksille (esim. Paxton et al., 2009). Suomen avoimissa listavaaleissa äänestäjät valitsevat yhden ehdokkaan puolueen ehdokaslistalta, ja kerätäkseen mahdollisimman paljon ääniä eri väestöryhmiltä puolueiden on "tasapainotettava" listaa eli tarjottava samaistuttava ehdokas mahdollisimman monelle (Arter, 2013; von Schoultz, 2018). Puolueet ovatkin jo pitkään pyrkineet saamaan ehdokaslistoilleen kutakuinkin yhtä paljon naisia ja miehiä (Kuitunen, 1998). Naisehdokkaiden osuuden kasvu 2000-luvulla johti vuoden 2019 eduskuntavaaleissa tilanteeseen, jossa naisten osuus kansanedustajanpaikoista lähenteli jo puolta kaikista paikoista (47 prosenttia). Pikkalan (2020) mukaan vuoden 2019 vaalit tar-

josivat poikkeuksellisen suotuisat olosuhteet naisten menestykselle: eduskunnan vapaaehtoisesti jättäviä miesedustajia oli tuolloin suhteessa enemmän kuin naisia, ja nämä olivat aiemmissa vuoden 2015 vaaleissa keränneet suuren äänisaaliin, joka odotti uusia ottajia. Lisäksi kyseisissä vaaleissa kahden miesvaltaisen hallituspuolueen – keskustan ja sinisten – vaalitappio pudotti eduskunnasta useita miehiä. Vuoden 2023 vaaleissa vastaavasti etenkin naisvaltainen vihreät menetti kannatustaan, mikä heijastui naisedustajien määrään eduskunnassa, kun naiskansanedustajien määrä laski 94 edustajasta 92 edustajaan (Tilastokeskus, 2024).

Aiempi tutkimus naisten aliedustuksesta politiikassa on keskittynyt puolueiden rooliin portinvartijoina ja niiden kyvyttömyyteen tai haluttomuuteen nimittää naisia ehdokkaiksi. Suomessa naisten määrä puolueiden listoilla on kuitenkin tasaisesti kasvanut (Pikkala, 2020). Toisaalta kansainvälisessä tutkimuksessa on havaittu, että äänestäjillä on syrjiviä asenteita naisehdokkaita kohtaan (Dittmar, 2015; Cassese & Holman, 2018), mikä on johtanut miesehdokkaiden suurempaan ääniosuuteen vaaleissa. Uusimmat tutkimukset kuitenkin osoittavat, että naisilla on hyvät mahdollisuudet menestyä, kunhan he vain päättävät lähteä ehdolle (Söderlund & von Schoultz, 2024). Lisäksi kyselytutkimukset osoittavat sukupuolen määrittävän Suomessa ehdokasvalintaa hyvin vähän (Coffé & von Schoultz, 2021).

Naisten miehiä alhaisempi halukkuus lähteä mukaan politiikkaan liittyy suurelta osin naisten alhaiseen sisäiseen kansalaispätevyyteen. Toisin sanoen naiset uskovat selvästi miehiä useammin, ettei heillä ole riittäviä tietoja ja taitoja poliittiselle uralle (Lawless & Fox, 2010, s. 113; Wolak, 2020). Kaikissa Euroopan maissa naisten sisäinen kansalaispätevyys on miehiä heikompi (Hoskins et al., 2023). Yhdysvalloissa sukupuolikuilu on säilynyt samansuuruisena viimeiset 20 vuotta (Fox & Lawless, 2024), ja ero on edelleen suuri myös Kanadassa (Gidengil et al., 2008). Vaikka Pohjoismaissa naisten poliittinen edustus on vahvaa, sukupuolikuilu sisäisessä kansalaispätevyudessa on selvästi näkyvissä (Møller et al., 2021). Suomessa lähes 70 prosenttia naisista kertoi, että heidän päätökseensä olla asettumatta ehdolle kuntavaaleissa 2021 vaikutti se, ettei heillä ole riittävästi kuntapoliitiikan vaatimia tietoja ja taitoja. Miehistä näin vastasi vain 40 prosenttia (Sipinen et al., 2022, s. 45).

Vaikka merkittävä osa sukupuolikuilusta selittyy käytettävissä olevien resurssien kaltaisilla rakenteellisilla tekijöillä ja vaikka yhteiskunnalliset rakenteet ovatkin asteittain muuttuneet, naiset kokevat edelleen kykynsä ja vaikutusmahdollisuutensa heikommiksi kuin miehet. Naisia toisin sanoen valitaan yhä useammin poliittisiin vastuutehtäviin, minkä lisäksi heidän tulo- ja etenkin koulutustasonsa on parantunut ja osuutensa työvoimasta kasvanut, mutta tästä huolimatta sukupuolikuilu sisäisessä kansalaispätevyudessa ei ole kaventunut (Gidengil et al., 2008). Sukupuolen mukaisen poliittisen sosialisointin myötä moni nainen omaksuu edelleen ajatuksen politiikasta ”miesten maailmana”. Naiset siis huomaavat jo varhain, että nais-sukupuoleen liitetyt odotukset ovat ristiriidassa poliittisten roolien kanssa (Bos et al., 2022). Yhteiskunta tarjoaa miehille enemmän roolimalleja erilaisissa poliittisissa johtotehtävissä toimimiseen, ja tutkimukset jopa osoittavat, että samaan aikaan kun naiset aliarvioivat omia kykyjään, miehet vastaavasti yliarvioivat omiaan (ks.

yhteenveto Lawless & Fox, 2010, s. 112–135). Naisten kiinnittymisessä politiikkaan erityisesti äidin roolimallilla on merkitystä, sillä politiikkaan kiinnittynyt äiti kykenee herättämään myös tyttärensä kiinnostuksen yhteiskunnallisia asioita kohtaan (Kestilä-Kekkonen et al., 2023).

Vaikka perhetausta vaikuttaa voimakkaasti sisäisen kansalaispätevyyden kehittymiseen ja luo perustan poliittiselle osallistumiselle ja kiinnostukselle asettua ehdolle, kannustuksen merkitys myös myöhemmissä elämänvaiheissa on tärkeää. Matalamman sisäisen kansalaispätevyyden vuoksi naiset tarvitsevat miehiä enemmän ulkopuolista kannustusta ehdokkuudelleen, kuten tietoa siitä, että ”joku tärkeä ajattelee minun olevan kykenevä hoitamaan tätä tehtävää” (Carroll & Sanbonmatsu, 2013, s. 54). Samaan aikaan naisia kuitenkin kysytään miehiä harvemmin ehdokkaiksi. Kuntavaalien 2021 alla suomalaisille tehdyssä kyselytutkimuksessa havaittiin, että joka neljättä vastaajaa oli kysytty ehdokkaaksi joko vuoden 2021 vaaleissa tai aiemmissa kuntavaaleissa. Ero naisten ja miesten välillä oli kuitenkin selvä: naisista ehdokkaaksi oli kysytty joka viidettä (21 prosenttia) mutta miehistä lähemmäs joka kolmatta (29 prosenttia) (Sipinen et al., 2022, s. 32).

Naisten tarve saada tukea ja kannustusta omalle ehdokkuudelle liittyy myös naisten ja miesten eriytyneisiin yhteiskunnallisiin rooleihin (esim. Carroll & Sanbonmatsu, 2013; Rhode, 2017). Vielä 2020-luvullakin suomalaisnaiset käyttivät suomalaisia miehiä enemmän aikaa kotitöihin (Tilastokeskus, 2022), ja tämä työ on pois ajasta, jonka naiset voisivat käyttää politiikan seuraamiseen ja siihen osallistumiseen. Siten naisten kohdalla poliittisen osallistumisen kustannus-hyöty-laskelma eroaa miesten vastaavasta (Sapiro, 1982). Esimerkiksi Melanee Thomas ja Amanda Bittner (2017) kutsuvat etenkin vanhemmuutta vahvasti sukupuolittuneeksi identiteetiksi, joka vaikuttaa eri tavoin naisten ja miesten poliittiseen osallistumiseen. Paitsi että naiset usein sosiaalistuvat ajattelemaan vanhemmuutta määräävämpänä ja enemmän sitoutumista vaativana roolina, naispoliitikot ovat miespoliitikkoihin verrattuna myös selvästi useammin tilivelvollisia julkisuudessa kyvystään yhdistää työ ja perhe-elämä. Toisaalta myös lapsettomiin naispoliitikkoihin voi kohdistua kielteisiä stereotyyppioita siitä syystä, että ilman omia lapsia naisilla ei ole omakohtaista kokemusta naisille ominaisiksi katsotuista politiikkalohkoista (Thomas & Bittner, 2017, s. 3–8).

Yhteiskunnan rakenteelliset tekijät, kuten sukupuolittuneet työmarkkinat ja palkkaerot, sukupuolistereotyyppiat sekä naisten ja miesten perhe-elämään liittyvät sosiaaliset normit muuttuvat hitaasti. Puolueiden ”kysyntään” on kuitenkin mahdollista vaikuttaa nopeammin. Tutkimuskirjallisuudessa puolueiden ajatellaan harjoittavan kysyntää rekrytoidessaan ehdokkaita vaalien ehdokaslistoille, siinä missä ”tarjonta” viittaa ehdokaskelpoisiin henkilöihin ja heidän päätökseensä tarjoutua ehdokkaaksi vaaleissa (Norris & Lovenduski, 1995; Kuitunen, 1998). Suomea koskevat tutkimustulokset osoittavatkin kiistatta puolueiden kysynnän merkityksen: harva tarjoutuu asettumaan ehdokkaaksi pyytämättä (Sipinen, 2021, s. 285–297).

Tämä tekee puolueista merkittäviä portinvartijoita, sillä niiden arviot niin kutsutuista ”ideaaliehtokkaista” ja ”voittavasta listasta” muovaavat merkittävästi ää-

nestäjien valinnanmahdollisuuksia vaaliuurnilla. Puolueiden ehdokashankinnasta vastaavat henkilöt eivät suinkaan ole vapaita sukupuoli- ja muista stereotyyppioista (Sipinen & Seikkula, 2022), mutta samalla niiden rooli on kriittinen juuri siksi, että yhteiskunnan muutos tasa-arvoisemmaksi on mahdollinen vasta, kun päätöksentekijöiden joukko moninaistuu. Tämä ei ole mahdollista ilman monipuolisia ehdokaslistoja, jotka eivät käytännössä ole mahdollisia ilman puolueiden ehdokasehdokaille tarjoamaa tukea ja kannustusta.

Yksilöt toki saavat kannustusta ehdolle asettumiseen myös puolueiden ulkopuolelta, kuten ammatti- tai muista järjestöistä, vapaa-ajan ryhmistä tai yhteiskunnallisista liikkeistä ja aktivistiryhmistä (esim. Rosenstone & Hansen, 1993). Myös oma puoliso, muu perhe ja lähipiiri ovat tärkeitä tuen ja kannustuksen lähteitä – etenkin naisille (Sapiro, 1982; Sipinen, 2021, s. 285–297). Harva parisuhteessa elävä nainen esimerkiksi tarjoutuu ehdokkaaksi ilman täyttä tukea omalta puolisoaltaan, minkä lisäksi moni äidiksi tullut nainen asettuu ehdolle vasta, kun hänen lapsensa ovat varttuneempia (Carroll & Sanbonmatsu, 2013, s. 46–47).

Carroll ja Sanbonmatsu (2013, s. 42–62) haastavat ajatuksen siitä, että poliittinen ura olisi aina jatkumoa pitkäaikaiselle kiinnostukselle poliittis-yhteiskunnallisista asioista kohtaan. Puolueilta ja muualta saadun kannustuksen seurauksena moni henkilö, joka ei aiemmin ole harkinnut ehdolle lähtemistä, päättää lähteä mukaan. Carroll ja Sanbonmatsu (2013) esittävätkin, että naisille – useammin kuin miehille – päätös ehdolle asettumisesta kytkeytyy vahvemmin heidän ihmissuhteisiinsa. Naisten ehdokkuuteen vaikuttavat todennäköisemmin muiden ihmisten uskomukset ja reaktiot, sekä todelliset että kuvitellut. Nimenomaan naisten ehdokkuuteen liittyy siis enemmän pohdintoja siitä, kuinka ehdokkuus ja luottamustehtävän hoitaminen vaikuttavat heidän läheistensä elämään.

Näin ollen verkostot ovat naisille erityisen tärkeitä, sillä ne tuottavat sosiaalinen pääoman myötä yksilölle ehdolle asettumiseen tarvittavia resursseja. Sosiaalisen pääoman on kuitenkin havaittu olevan erilaista naisilla ja miehillä. Naiset saavat usein enemmän tukea perheeltä ja ystäviltä, kun taas miehillä on usein enemmän ammatillisia yhteyksiä (esim. Erickson, 2004; Lowndes, 2000; Schlozman et al., 1999). Naisilla on myös miehiä enemmän ”epävirallista” sosiaalista pääomaa, kuten päivittäistä kanssakäymistä naapureiden tai esimerkiksi toisten vanhempien kanssa, mitä ei aina tutkimuksissa onnistuta mittaamaan (Lowndes, 2000). Allison Harell (2009) esittää tutkimuksensa pohjalta, että naisten miehiä korkeampi äänestysaktiivisuus useissa länsimaissa liittyy todennäköisesti naisten epäviralliseen sosiaaliseen pääomaan. Naiset siis äänestävät useammin tai vähintään yhtä usein kuin miehet, vaikka heillä on käytettävissään vähemmän perinteisiä poliittiseen osallistumiseen tarvittavia resursseja, kuten aikaa, rahaa ja poliittista tietämystä (Verba et al., 1995). Sen sijaan heillä on miehiä tiiviimmät siteet paikallisyhteisöön. Naisten osallistumispolku on näin ollen erilainen kuin miesten, kulminoituen eritoten ulkopuolelta tulevaan kannustukseen.

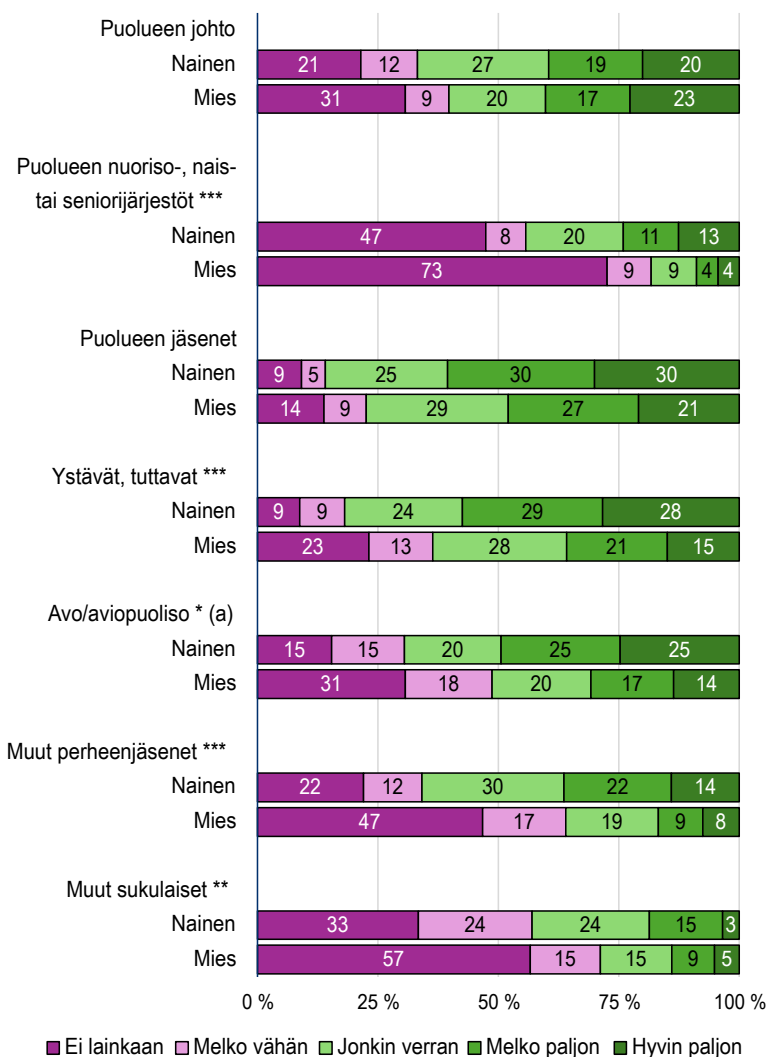
Aiemmassa tutkimuksessa tehtyjen havaintojen pohjalta tarkastelemme tämän luvun empiirisessä osiossa seuraavia tutkimuskysymyksiä:

- Kuinka paljon kannustusta ehdokkaat ovat saaneet ehdokkuudelleen puolueeltaan ja lähipiiriltään?
- Miten sukupuoli heijastuu ehdokkaiden kokemuksiin siitä, kuinka paljon kannustusta ehdokkuudelleen he ovat saaneet? Miten tämä näkyy etenkin ensi kertaa ehdolla olevien kokemuksissa?
- Onko koetun kannustuksen sukupuolikuilu erisuuruinen eri puolueissa?
- Miten eläminen parisuhteessa ja alaikäisten lasten vanhemmuus heijastuvat puolueelta ja lähipiiriltä saatuun tukeen? Havaitaanko tässä eroja sukupuolten välillä?

Ehdokkaiden puolueeltaan ja lähipiiriltään saama kannustus

Eduskuntavaaliehdokkaat 2023 -kyselytutkimuksessa ehdokkailta kysyttiin, missä määrin (a) puolueen johto, (b) puolueen nuoriso-, nais- tai seniorijärjestöt ja (c) puolueen jäsenet kannustivat heitä asettumaan ehdokkaaksi vuoden 2023 eduskuntavaaleissa. Samoin ehdokkailta kysyttiin, missä määrin he saivat kannustusta (d) ystäviltä ja tuttavilta, (e) avo- tai aviopuolisolta, (f) muilta perheenjäseniltä ja (g) muilta sukulaisilta. Vastausvaihtoehtoja oli viisi: (1) ei lainkaan, (2) melko vähän, (3) jonkin verran, (4) melko paljon ja (5) hyvin paljon.

Kuviossa 2.1 esitetään näiden muuttujien jakaumat sukupuolen mukaan. Siitä havaitaan, että naiset raportoivat kautta linjan saaneensa enemmän kannustusta kuin miehet kaikilta mainituilta tahoilta, joskaan erot puolueen johdolta ja jäseniltä saadussa kannustuksessa eivät ole tilastollisesti merkitseviä viiden prosentin riskitasolla. Jo tämä kuvaileva analyysi osoittaa, että sukupuolen ja ehdokkuudelle saadun, tai pikemminkin tarvittavan, ulkopuolisen kannustuksen välillä on selvä yhteys.

Kuvio 2.1. Ehdokkaiden puolueeltaan ja lähipiiriltään saama kannustus.

Miehet n=248–250, naiset n=207–208. Tähdet viittaavat khiin neliötestin p-arvoon: * p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001; (a) avo-/aviopuolison kannustus esitetty vain vastaajilta, jotka ovat kertoneet elävänsä avo-/avioliitossa (miehet n=175 ja naiset n=137).

Näistä muuttujista on empiiristen analyysien selitettäviksi muuttujiksi laskettu kaksi summamuuttujaa: puolueelta saatu kannustus ja lähipiiriltä saatu kannustus. Summamuuttujat on muodostettu laskemalla yhteen muuttujat a ja c (puolueen johdolta ja jäseniltä saatu kannustus) sekä d–g (lähipiiriltä saatu kannustus) siten, että jos vastaaja on vastannut yhteenkin summamuuttujan kolmesta osa-alueesta, hän saa summamuuttujalle arvon. Yhteenlaskun jälkeen summamuuttuja on vielä jaettu muuttujassa mukana olevien muuttujien määrällä siten, että summamuuttujien arvot vaihtelevat välillä 1–5. Näin arvo 1 tarkoittaa, ettei vastaaja koe saaneensa lainkaan kannustusta em. tahoilta ja arvo 5 sitä, että hän on saanut hyvin paljon

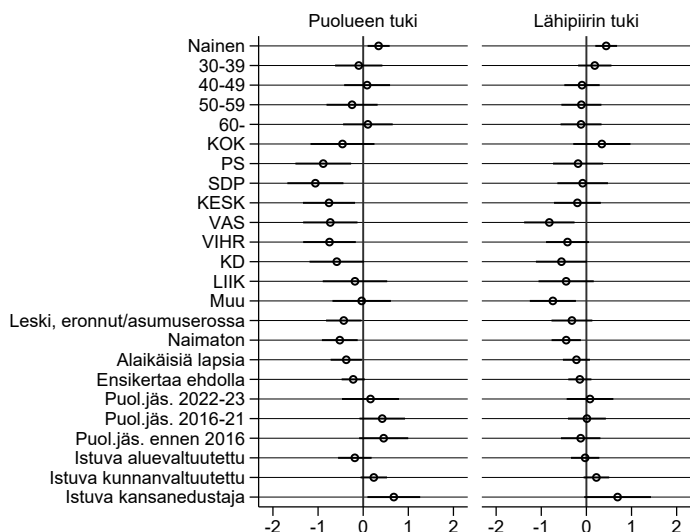
kannustusta niistä kaikilta. Lähipiiriltä saatua kannustusta mittaavassa summa-muuttujassa ei ole huomioitu avo-/aviopuolisolta saatua kannustusta, jos vastaaja on ilmoittanut siviilisäädyn "naimaton". Puolueelta saatua kannustusta mittaavassa muuttujassa ei ole huomioitu puolueen nuoriso-, nais- tai seniorijärjestöiltä saatua tukea, sillä analyyseissa on haluttu kiinnittää huomiota nimenomaan emopuolueelta saatuun kannustukseen. Kuvion 2.1 tulokset kuitenkin osoittavat, että puolueen nuoriso-, nais- tai seniorijärjestöiltä saatu tuki voi olla erityisen tärkeää juuri naisten ehdokkuudelle, mikä onkin luonnollista huomioiden, että ko. järjestöt on perustettu nimenomaan aliedustettujen ryhmien edustuksen vahvistamista varten.

Seuraavaksi ehdokkaiden puolueeltaan ja lähipiiriltään saamaa kannustusta analysoidaan lineaarisen regressioanalyysin keinoin. Keskeisinä selittävinä muuttujina malleissa ovat sukupuoli, ikä, puolue, siviilisäätty, alaikäisten lasten määrä sekä ensikertalaisuus eduskuntavaaliehdokkaana. Lisäksi malleissa on kontrolloitu puoluejäsenyys ja sen kesto sekä toimiminen istuvana kunnanvaltuutettuna, aluevaltuutettuna ja/tai kansanedustajana, sillä näillä on potentiaalisesti vaikutusta kokemukseen ainakin puolueelta saadusta tuesta. Analyyseissa ovat mukana ainoastaan vastaajat, joilla ei ole puuttuvia arvoja yhdenkään em. muuttujan osalta (n=459).

Puolueelta ja lähipiiriltä saatua kannustusta selittävien lineaaristen regressioanalyysien tulokset on esitetty kuviossa 2.2. Siinä raportoidaan standardoimattomat regressiokertoimet ja niille 95 prosentin luottamusvälit. Selittävillä muuttujilla on tilastollisesti merkitsevä yhteys ehdokkaiden raportoimaan kannustukseen, jos luottamusvälit eivät sisällä nollaa. Kutakin kategoriaa verrataan referenssikategoriaan, jotka on avattu kuvion alaviitteessä.

Tulokset osoittavat, että sukupuolten välinen ero saadun kannustuksen osalta säilyy mallissa vakioiduista lukuisista taustamuuttujista huolimatta. Naiset siis kokevat saavansa enemmän tukea puolueeltaan ja lähipiiriltään kuin miehet.

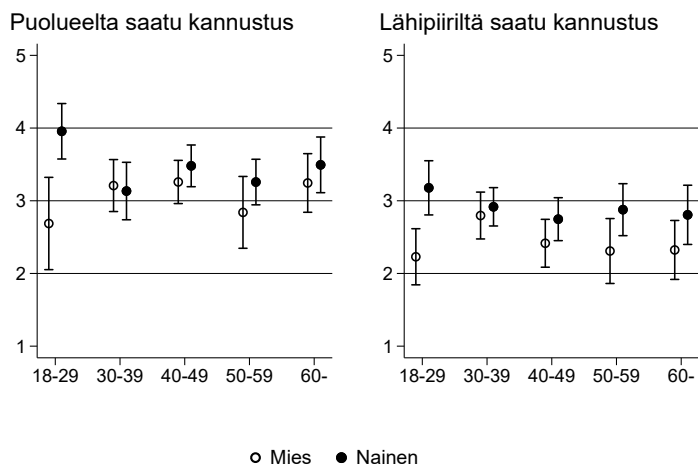
Tulosten tulkinnan helpottamiseksi kuviossa 2.2 esitettyjen regressioanalyysien pohjalta lasketaan niin kutsuttuja mallivakioituja piste-estimaatteja (engl. *predictive margins*). Nämä ilmaisevat mallin ennustaman arvon selitettävälle muuttujalle, kun muiden malliin sisältyvien muuttujien arvot vakioidaan. Esimerkiksi mallivakioitu puolueelta saatu tuki on naisilla 3,4 ja miehillä 3,1. Vastaavasti lähipiiriltä saadun kannustuksen mallivakioitu arvo on naisilla 2,9 ja miehillä 2,4. Sukupuolten välinen ero on siis vielä suurempi naisten hyväksi lähipiiriltä saatua tukea tarkasteltaessa (puolueen osalta 0,3 yksikköä ja lähipiirin osalta 0,5 yksikköä). Tämä havainto tukee aiemman tutkimuksen tuloksia, sillä kuten Carroll ja Sanbonmatsu (2013, s. 46–47) ovat esittäneet, etenkin naisille päätös ehdolle asettumisesta kytkeytyy vahvemmin heidän ihmissuhteisiinsa, mikä tarkoittaa, että lähteäkseen ehdolle naiset tarvitsevat enemmän tukea lähipiiriltään.

Kuvio 2.2. Ehdokkaiden puolueeltaan ja lähipiiriltään saamaa kannustusta selittävät lineaariset regressioanalyysit. Standardoimattomat regressiokertoimet ja 95 % luottamusvälit.

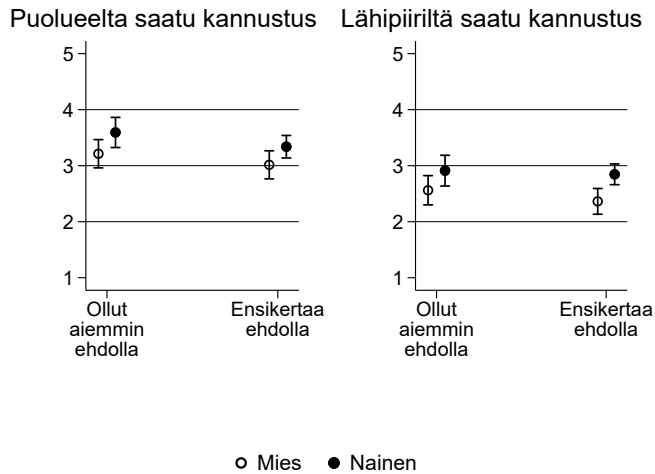
Referenssikategoriat: Mies; 18–29-vuotiaat; Puolue: RKP; Avio-/avoliitossa; Ei alaikäisiä lapsia; Ollut aiemmin ehdolla eduskuntavaaleissa; Ei ole puolueen jäsen, Ei ole istuva kunnan-/aluevaltuutettu tai kansanedustaja.

Toisaalta kun kuviossa 2.2 raportoituuihin lineaarisiin regressiomalleihin lisätään sukupuolen ja iän interaktio, havaitaan, että sukupuolikuilu on seurausta eroista kaikkein nuorimpien nais- ja miesehdokkaiden raportoimassa kannustuksessa (kuvio 2.3). Siinä missä mallivakioitu arvo puolueelta saadulle kannustukselle on 18–29-vuotiailla naisehdokkailla 4,0, samankäisillä miesehdokkailla se on 2,7. Lähipiiriltä saadun kannustuksen osalta vastaavat arvot ovat naisilla 3,1 ja miehillä 2,2.

Kuvio 2.3. Mallivakioitu puolueelta ja lähipiiriltä saatu kannustus sukupuolen ja iän mukaan, 95 % luottamusvälit.

Seuraava kysymys liittyy siihen, millaisia sukupuolen mukaiset erot ovat ensi kertaa ehdolla olevien ja jo aiemmissa eduskuntavaaleissa ehdolla olleiden välillä. Kuvios-
ta 2.4 havaitaan, että ensi kertaa ehdolla olevat naiset kokevat saavansa tilastollisesti
merkitsevästi enemmän kannustusta lähipiiriltään kuin vastaavassa tilanteessa olevat
miehet. Aiemmin ehdolla olleiden keskuudessa ero naisten hyväksi ei ole tilastollisesti
merkitsevä, eivätkä sukupuolierot puolueelta saadussa kannustuksessa ole tilastolli-
sesti merkitseviä myöskään ensimmäistä kertaa ehdolla olevia tarkasteltaessa.

Kuvio 2.4. Mallivakioitu puolueelta ja lähipiiriltä saatu kannustus sukupuolen ja ensikertalai-
suuden mukaan, 95 % luottamusvälit.

Kolmas tutkimuskysymyksistä on, miten kokemus saadusta tuesta vaihtelee eri puolueiden ehdokkaiden välillä. Tilastolliset analyysit osoittavat, että RKP:n ehdok-
kaat kokevat saaneensa eniten kannustusta puolueeltaan (mallivakioitu arvo 3,7). Vähiten puolueen tarjoamaa kannustusta kertovat saaneensa SDP:n ehdokkaat (2,7). Vastaavasti lähipiiriltään eniten tukea kokevat saaneensa kokoomuksen ehdokkaat (3,4) ja vähiten vasemmistoliiton ehdokkaat (2,2).

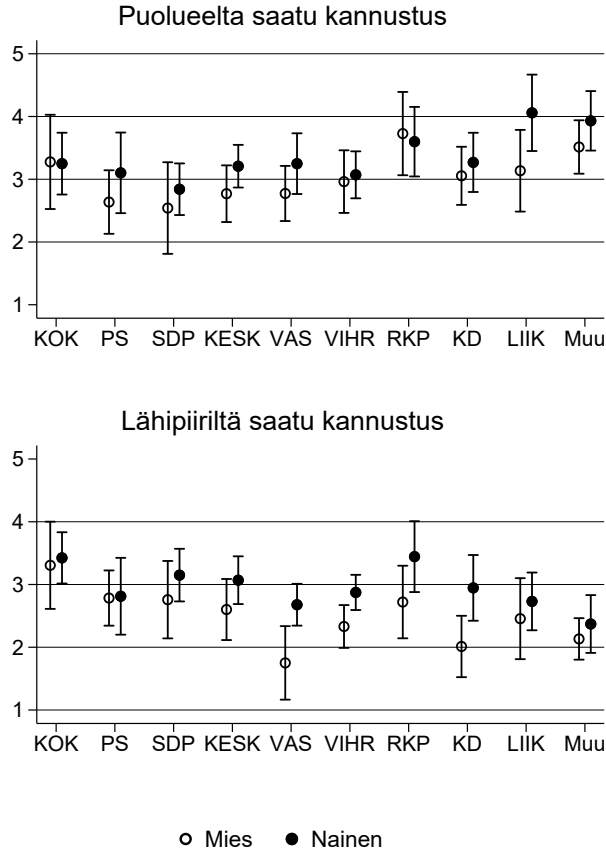
Entä onko koetun kannustuksen sukupuolikuilu erisuuruinen eri puolueissa? Tämä selviää kuvioista 2.5, jossa esitetään mallivakioituneet arvot puolueelta ja lähi-
piiriltä saadusta tuesta sukupuolen mukaan puolueittain. Interaktiomallin jälkeen
suoritetut *Bonferroni*-korjatut parivertailut kuitenkin osoittavat, etteivät sukupuol-
ten väliset erot puolueiden sisällä ole tilastollisesti merkitseviä. Myös kuvion 2.5 sil-
määäräinen tarkastelu vahvistaa, etteivät naiset koe saaneensa miehiä enempää
kannustusta puolueeltaan myöskään niissä puolueissa, joissa naiset ovat perinteis-
esti olleet vahvasti edustettuina (SDP, VAS, VIHR, KD) verrattuna puolueisiin, joissa
naisten osuus eduskuntavaalien ehdokkaista on usein pienempi kuin miesten (KOK,
PS) (Pikkala, 2020).

Erot sukupuolten välillä puolueiden sisällä suhteessa lähipiiriltä saatuun kan-
nustukseen eivät myöskään ole tilastollisesti merkitseviä. Sukupuolten välinen ero

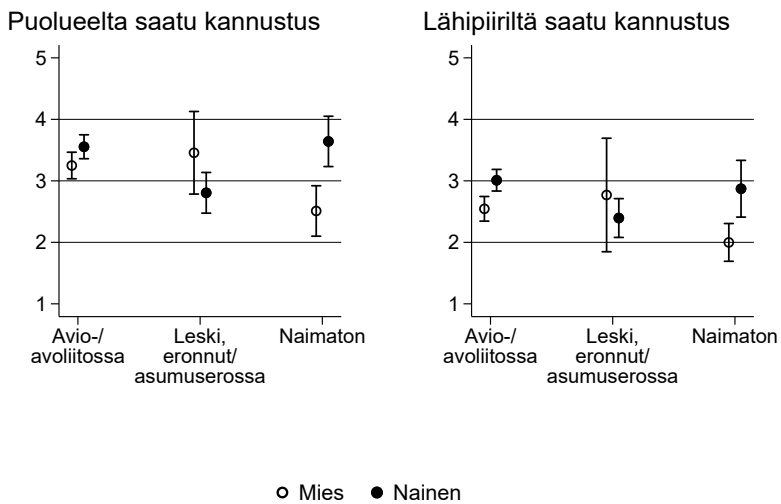
lähipiiriltä saadussa tuessa on vasemmistoliiton osalta tilastollisesti merkitsevä vain, kun tarkastellaan korjaamattomia p-arvoja. Useat parivertailut huomioivan *Bonferroni*-korjauksen jälkeen merkitsevää eroa ei kuitenkaan enää ole, mikä viittaa siihen, että sukupuolten välinen ero vasemmistoliitossa on havaittavissa, mutta sen tulkinnassa tulee olla varovainen. Kuitenkin esimerkiksi vasemmistoliiton ja KD:n miesehdokkaat kokevat saaneensa tilastollisesti merkitsevästi vähemmän tukea lähipiiriltään verrattuna RKP:n naisehdokkaisiin. Vasemmistoliiton miesehdokkaat myös kertovat vähäisemmästä lähipiirin tuesta verrattuna kokoomuksen miesehdokkaisiin.

Vasemmistoliiton ehdokkaiden kokemuksia lähipiiriltä saadusta vähäisestä tuesta voi selittää se, että moni mieltää puolueen voimakkaan ideologiseksi eikä siten halua kannustaa läheistään siinä toimimiseen. Sipisen (2021, s. 224) väitöstutkimukseensa haastattelemat, vasemmistoliiton ehdokashankinnasta kuntavaaleissa vastanneet henkilöt kuvailevat, että osa heidän lähestymistään henkilöistä epäröi asettumista puolueen ehdokkaaksi, koska he arvelevat, että siitä koituu kielteisiä seurauksia työelämässä ja jopa vihapuheen kohteeksi joutumisen riski.

Viimeiset tarkastelut liittyvät siviilisäätyn sekä naisille miehiä useammin kassautuviin hoitotehtäviin. Kuviosta 2.6 havaitaan, että siinä missä naisten kohdalla lesket ja eronneet kokevat saaneensa vähemmän tukea sekä puolueeltaan että lähipiiriltään kuin avio- tai avoliitossa olevat naiset, vastaavaa trendiä ei ilmene miesten osalta. Eronneet tai leskeksi jääneet miehet eivät siis koe saaneensa vähemmän kannustusta kuin avio-/avoliitossa elävät miehet. Sitä vastoin naimattomien osalta naisten ja miesten välinen ero kannustuksessa on selvä: naimattomat naiset kokevat saaneensa yhtä paljon kannustusta puolueeltaan ja lähipiiriltään kuin avio- tai avoliitossa elävät naiset, mutta naimattomat miehet raportoivat saaneensa vertailluista ryhmistä kaikkein vähiten kannustusta. He siis ovat asettuneet ehdolle kannustuksen puutteesta huolimatta.

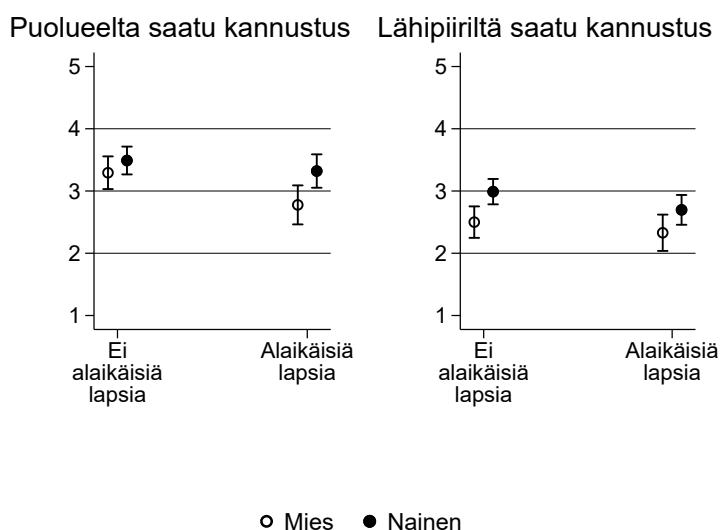

Kuvio 2.5. Mallivakioitu puolueelta ja lähipiiriltä saatu kannustus sukupuolen ja puolueen mukaan, 95 % luottamusvälit.

Kuvio 2.6. Mallivakioitu puolueelta ja lähipiiriltä saatu kannustus sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan, 95 % luottamusvälit.

Päämalleista kuviossa 2.2 havaittiin, että keskimäärin kotitalouden jakaminen alaikäisten lasten kanssa on yhteydessä matalampaan puolueelta raportoituun tukeen. Lisäämällä näihin malleihin sukupuolen ja alaikäisten lasten interaktio eli yhteisvaikutus saadaan kuviossa 2.7 esitetyt tulokset nais- ja miesehdokkaiden osalta erikseen. Siitä nähdään, että alaikäisten lasten kanssa asuvat miesehdokkaat ovat saaneet vähemmän kannustusta puolueeltaan kuin vastaavassa tilanteessa olevat naisehdokkaat. Lähipiiriltä saadussa tuessa sukupuolten välinen ero sen sijaan havaitaan niillä ehdokkailla, joilla ei ole alaikäisiä lapsia. Interaktiotermi ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä eli alaikäisten lasten kanssa asumisella ei ole voimakkaampaa yhteyttä naisten raportoimaan tukeen verrattuna miesten saamaan tukeen.

Kuvio 2.7. Mallivakioitu puolueelta ja lähipiiriltä saatu kannustus sukupuolen ja alaikäisten lasten mukaan, 95 % luottamusvälit.

Johtopäätökset

Eduskuntavaaliehdokkaat 2023 -kyselytutkimuksen mukaan naiset kokevat kautta linjan saaneensa enemmän kannustusta ehdokkuudelleen sekä puolueeltaan että lähipiiriltään verrattuna miehiin. Sukupuoliero säilyy tilastollisesti merkitseväenä useiden taustamuuttujien vakioinnin jälkeen. Yksi keskeisimmistä havainnoista on, että nuoret naiset (18–29-vuotiaat) kokevat saaneensa huomattavasti enemmän tukea kuin saman ikäiset miehet.

Ensi kertaa eduskuntavaaleissa ehdolla olevat naiset kertovat saaneensa lähipiiriltään enemmän kannustusta kuin ensimmäistä kertaa ehdolla olevat miesehdokkaat, mutta puolueelta saadussa kannustuksessa sukupuolieroja ei havaita.

RKP:n ehdokkaat kokevat saaneensa eniten tukea puolueeltaan ja SDP:n ehdokkaat vähiten. Lähipiirin tarjoama tuki on suurinta kokoomuksen ehdokkailla ja vähäisintä vasemmistoliiton ehdokkailla. Sukupuolikuilu ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitsevä puolueiden sisällä, joskin vasemmistoliiton miesehdokkaat raportoivat saaneensa selvästi vähemmän tukea lähipiiriltään kuin esimerkiksi RKP:n ja kokoomuksen miesehdokkaat.

Siviilisääty heijastuu erityisesti naisten kokemuksiin: lesket ja eronneet naiset raportoivat saaneensa vähemmän kannustusta puolueeltaan ja lähipiiriltään kuin avio- tai avoliitossa elävät. Naimattomat naiset saavat kuitenkin yhtä paljon tukea kuin parisuhteessa elävät, kun taas naimattomat miehet raportoivat saaneensa kaikkein vähiten kannustusta. Silti he ovat asettuneet ehdolle. Myös alaikäisten lasten kanssa asuvat miesehdokkaat saavat vähemmän tukea puolueeltaan kuin vastaavassa tilanteessa olevat naiset, mikä sekin kuvastaa sitä, ettei lähipiiriltä saatu tuki ole yhtä suuri edellytys miesten ehdokkuudelle kuin naisten.

Kokonaisuudessaan tulokset korostavat sukupuolen merkitystä ehdokkaiden saamassa ulkopuolisessa tuessa ja viittaavat siihen, että naisehdokkaat todella tarvitsevat enemmän tukea asettuaakseen ehdolle. Miesten naisia matalampi tuen määrä ei siis näyttäydy esteenä ehdokkuudelle. Sen sijaan se todennäköisesti heijastaa miesten korkeampaa poliittista minäpystyvyyttä eli luottamusta omiin kykyihin toimia ehdokkaana ja mahdollisuuksien mukaan myös vaaleilla valittuna kansanedustajana.

On tärkeää muistaa, että luvun empiirinen analyysi koskee nimenomaan ehdolle asettuneita henkilöitä. Mukana vastaajissa ei siis ole lainkaan heitä, jotka kenties harkitsivat ehdokkuutta mutta joko itse vetäytyivät ehdokkuudesta tai joita puolue ei lopulta nimittänyt ehdokaslistalle. On hyvin mahdollista, että he, jotka eivät saaneet riittävää tukea, eivät koskaan asettuneet ehdolle tai menestyneet puolueen sisäisessä kilpailussa ehdokaspaikoista. Puolueiden onkin tärkeää pohtia, millaista tukea niiden tulisi tarjota ehdokkailleen, jotta poliittinen kenttä olisi mahdollisimman monimuotoinen ja edustava.

Lähteet

- Arter, D. (2013). The 'Hows', not the 'Whys' or the 'Wherefores': The Role of Intra-party Competition in the 2011 Breakthrough of the True Finns. *Scandinavian Political Studies*, 36(2), 99–120. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.12001>
- Bos, A. L., Greenlee, J. S., Holman, M. R., Oxley, Z. M. & Lay, J. C. (2022). This One's for the Boys: How Gendered Political Socialization Limits Girls' Political Ambition and Interest. *American Political Science Review*, 116(2), 484–501. <https://doi.org/10.1017/S0003055421001027>
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. Teoksessa J. Richardson (toim.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (s. 241–258). Greenwood.
- Brady, H. E., Schlozman, K. L. & Verba, S. (1999). Prospecting for Participants: Rational Expectations and the Recruitment of Political Activists. *American Political Science Review*, 93(1), 153–168. <https://doi.org/10.2307/2585767>
- Carroll, S. J. & Sanbonmatsu, K. (2013). *More Women Can Run: Gender and Pathways to the State Legislatures*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199322428.001.0001>
- Cassese, E. C. & Holman, M. R. (2018). Party and Gender Stereotypes in Campaign Attacks. *Political Behavior*, 40(3), 785–807. <https://doi.org/10.1007/s11109-017-9423-7>
- Coffé, H. & von Schoultz, Å. (2021). How candidate characteristics matter: Candidate profiles, political sophistication, and vote choice. *Politics*, 41(2), 137–155. <https://doi.org/10.1177/0263395720922077>
- Collignon, S. & Rüdiger, W. (2021). Increasing the cost of female representation? The gendered effects of harassment, abuse and intimidation towards Parliamentary candidates in the UK. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 31(4), 429–449. <https://doi.org/10.1080/17457289.2021.1968413>
- Condon M. & Holleque M. (2013). Entering politics: General self-efficacy and voting behavior among young people. *Political Psychology*, 34(2), 167–181. <https://doi.org/10.1111/pops.12019>
- Delli Carpini, M. X. & Keeter, S. (1996). *What Americans know about politics and why it matters*. Yale University Press.
- Dittmar, K. (2015). Encouragement is not Enough: Addressing Social and Structural Barriers to Female Recruitment. *Politics & Gender*, 11(4), 759–765. <https://doi.org/10.1017/S1743923X15000495>
- Erickson, B. H. (2004). The distribution of gendered social capital in Canada. Teoksessa H.D. Flap & B. Volker (toim.), *Creation and Returns of Social Capital: A New Research Program* (s. 19–37). Routledge.
- Fox, R. L. & Lawless, J. L. (2024). The Invincible Gender Gap in Political Ambition. *PS: Political Science & Politics*, 57(2), 231–237. <https://doi.org/10.1017/S1049096523000926>
- Gidengil, E., Giles, J. & Thomas, M. (2008). The Gender Gap in Self-Perceived Understanding of Politics in Canada and the United States. *Politics & Gender*, 4(4), 535–561. <https://doi.org/10.1017/S1743923X08000469>

- Harell, A. (2009). Equal Participation but Separate Paths?: Women's Social Capital and Turnout. *Journal of Women, Politics & Policy*, 30(1), 1–22. <https://doi.org/10.1080/15544770802367770>
- Hoskins, B., García-Albacete, G. & Hubert, A. (2023). *Gender Gap in Confidence to get involved in politics: How to reduce it by making citizenship education inclusive* (Policy brief). https://www.tlu.ee/sites/default/files/Young-In/Policy_brief_05_v6.pdf
- Kuitunen S. (1998). Naisten poliittinen rekrytoituminen vuoden 1995 eduskuntavaaleissa ja niiden ehdokasasetteluissa. *Politiikka*, 40(1), 22–37. <https://journal.fi/politiikka/article/view/151214>
- Lake, R. L. D & Huckfeldt, R. (1998). Social Capital, Social Networks, and Political Participation. *Political Psychology*, 19(3), 567–584. <https://doi.org/10.1111/0162-895X.00118>
- Lawless, J. L. & Fox, R. L. (2010). *It Still Takes A Candidate: Why Women Don't Run for Office*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511778797>
- Lin, N. (2001). *Social Capital: A Theory of Social Structure and Action*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815447>
- Lowndes V., Pratchett L. & Stoker G. (2006). Diagnosing and Remediating the Failings of Official Participation Schemes: The CLEAR Framework. *Social Policy and Society*, 5(2), 281–291. <https://doi.org/10.1017/S1474746405002988>
- Lowndes, V. (2000). Women and Social Capital: A Comment on Hall's 'Social Capital in Britain.' *British Journal of Political Science*, 30(3), 533–537. <https://doi.org/10.1017/S0007123400210223>
- Møller, L. C., Agerskov, U. & Rosenberg, A. (2021). *Nordic Gender Equality in Figures 2021*. Pohjoismaiden ministerineuvosto. <https://pub.norden.org/nord2021-036/>
- Norris, P. & Lovenduski, J. (1995). *Political Recruitment: Gender, Race and Class in the British Parliament*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511598609>
- Oser, J., Grinson, A., Boulianne, S. & Halperin, E. (2022). How Political Efficacy Relates to Online and Offline Political Participation: A Multilevel Meta-analysis. *Political Communication*, 39(5), 607–633. <https://doi.org/10.1080/10584609.2022.2086329>
- Paxton, P., Hughes, M. M. & Painter, M. A. (2010). Growth in women's political representation: A longitudinal exploration of democracy, electoral system and gender quotas. *European Journal of Political Research*, 49(1), 25–52. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2009.01886.x>
- Pikkala, S. (2020). Naiset eduskuntavaaleissa ja sukupuolen merkitys äänestämässä. Teoksessa S. Borg, E. Kestilä-Kekkonen & H. Wass (toim.), *Politiikan ilmastomuutos: Eduskuntavaalitutkimus 2019* (s. 80–102). Oikeusministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Touchstone Books/Simon & Schuster. <https://doi.org/10.1145/358916.361990>
- Rhode, D. L. (2017). *Women and Leadership*. Oxford University Press.
- Rosenstone, S. J. & Hansen, J. M. (1993). *Mobilization, Participation, and Democracy in America*. Macmillan.

- Sapiro, V. (1982). Private Costs of Public Commitments or Public Costs of Private Commitments? Family Roles versus Political Ambition. *American Journal of Political Science*, 26(2), 265–279. <https://doi.org/10.2307/2111039>
- Schlozman, K. L., Burns, N. & Verba, S. (1999). What Happened at Work Today? A Multistage Model of Gender, Employment and Participation. *Journal of Politics*, 61(1), 29–53. <https://doi.org/10.2307/2647774>
- Sipinen J., Laine, J., Kestilä-Kekkonen, E., Borg, S. & von Schoultz, Å. (2022) *Kampanja poikkeusolosuhteissa: Kuntavaaliehdokkaat 2021*. Kunnallissalan kehittämissäätiö. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2022/11/tutkimusjulkaisu_115_kampanja_poikkeusolosuhteissa_kuntavaaliehdokkaat2021.pdf
- Sipinen, J. & Seikkula, M. (2022). Reproducing white normativity in parties' candidate recruitment: Evidence from the 2017 Finnish municipal elections. *Scandinavian Political Studies*, 45(4), 456–477. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.12233>
- Sipinen, J. (2021). *Recruitment of Immigrant-origin Candidates in Finnish Municipal Elections*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1910-6>
- Söderlund, P. & von Schoultz, Å. (2024). Trajectories of the personal vote under open-list proportional representation: Evidence from Finland, 1999–2019. *Party Politics*, 30(1), 12–23. <https://doi.org/10.1177/13540688231177558>
- Thomas, M. L. & Bittner, A. (toim.). (2017). *Mothers and others: The role of parenthood in politics*. UBC Press.
- Tilastokeskus (2022). *Naisten ja miesten kokonaistyöaika ensimmäistä kertaa samalla tasolla 2020–2021*. <https://stat.fi/julkaisu/cku2d1we88fu70b506ua4x5tp>
- Tilastokeskus (2024). Valittujen lukumäärä puolueen, ikäluokan, sukupuolen ja vaalipiirin mukaan eduskuntavaaleissa 2003–2023. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__evaa/statfin_evaa_pxt_13t4.px/
- Verba, S., Schlozman, K. & Brady, H. (1995). *Voice and equality: civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1pnc1k7>
- von Schoultz, Å. (2018). Electoral Systems in Context: Finland. Teoksessa E. S. Herron, R. Pekkanen & M. Shugart (toim.), *The Oxford Handbook of Electoral Systems* (s. 601–626). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190258658.013.42>
- von Schoultz, Å., Hendriksson, M. & Kestilä-Kekkonen, E. (2020). Sukupuolistereotyyppiä suomalaisessa politiikassa. Teoksessa Å. von Schoultz & E. Kestilä-Kekkonen (toim.), *Ehdokkaat vaalikentillä: Eduskuntavaalit 2019* (s. 161–171). Oikeusministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-890-5>
- Wolak, J. (2018). Feelings of political efficacy in the fifty states. *Political Behavior*, 40(3), 763–784. <https://doi.org/10.1007/s11109-017-9421-9>
- Wolak, J. (2020). Self-Confidence and Gender Gaps in Political Interest, Attention, and Efficacy. *The Journal of Politics*, 82(4), 1490–1501. <https://doi.org/10.1086/708644>